T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

(ÖSYM TARAFINDAN 2026 YILINDA GERÇEKLEŞTİRİLECEK TYT VE AYT SINAVLARINA ESAS)

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

T.C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

2018

9. SINIF ÜNİTE, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9.1. BİLGİ VE İNANÇ

Ünite Açıklaması

Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur.

Bu ünitede sırasıyla, "İslam'da Bilgi Kaynakları", "İslam İnancında İmanın Mahiyeti", "Kur'an'dan Mesajlar: İsrâ Suresi 36. Ayet ve Mülk Suresi 23. Ayet" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere, sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

De ki: "Sizi yaratan, size işitme duyusu, gözler ve kalpler veren O'dur. Ne az şükrediyorsunuz!"

9.1.1. İslam'da bilginin kaynaklarını açıklar.

- *İslam'ın bilgi kaynaklarında; selim akıl, doğru haber ve salim duyu organlarının yanı sıra bilgi ve düşünme kaynakları hakkında felsefe ve bilim dünyasındaki yapılan değerlendirmeler, İslam kelamının epistemolojik yaklaşımları bağlamında ele alınır. Rüya, keşif ve ilhamın İslam âlimlerince bilgi kaynağı olarak kabul edilmediğine vurgu yapılır. Ayrıca güncel bilgi kaynaklarına (dijital kayıtlar gibi) değinilir.*
- *Bilgiyi sevme, doğru bilgiye ulaşma ve faydalı bilgi ile bilgi ahlakı, bilginin kullanımı ve muhafazası gibi konulara da değinilir.*

9.1.2. İslam inancında imanın mahiyetini araştırır.

- *İman tasdik ilişkisi, iman ikrar ilişkisi, iman bilgi ilişkisi ve iman amel ilişkisi konularına yer verilir.*
- *İslam inancında imanın taklitten kurtarılarak tahkike ulaşmasının önemine de değinilir.*

9.1.3. İsrâ suresi 36. ayet ile Mülk suresi 23. ayetlerinde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

İslam, inanç, akide, vahiy.

9.2. DİN VE İSLAM

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "Dinin Tanımı ve Kaynağı", "İnsanın Doğası ve Din", "İman ve İslam İlişkisi", "İslam İnanç Esaslarının Özellikleri", "Kur'an'dan Mesajlar: Nisâ Suresi 136. Ayet" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

9.2.1. Kaynağı ve unsurları bakımından din tanımlarını karşılaştırır.

- *Kur'an-ı Kerim'de din kavramının farklı anlamları ele alınır ve İslam âlimlerince yapılan din tanımlarına örnekler verilir.*
- *Çeşitli disiplinlere (felsefe, sosyoloji, antropoloji, dinler tarihi) göre din tanımlarına birer örnek verilir.*

9.2.2. İnsanın doğası ile din arasında ilişki kurar.

- *İnsan doğasının maddi ve manevi yönüne değinilir; tarih boyunca insanın inanma ihtiyacının nedenleri Kur'an-ı Kerim'den ilgili ayetlerle ele alınır; dinin insan hayatındaki yeri ve önemi örneklerle açıklanır.*

9.2.3. İman ve İslam kavramları arasındaki ilişkiyi fark eder.

9.2.4. İslam'ın inanç esaslarının özelliklerini ayet ve hadisler ışığında analiz eder.

- *İslam inancının sade ve yalın olması, kul ile Allah arasında hiçbir aracı kişi ve kuruma izin vermemesi, dogmatik olmaması, hür iradeyi esas alması, ebedî kurtuluş için korku ve ümit arasında yaşamayı tavsiye etmesi gibi konulara değinilir.*
- *İslam inancında tevhidin önemi ile tevhid inancının yerleşmesinde Allah'ın isim ve sıfatlarını doğru anlamanın yeri ayetlerle ele alınır; inanç esasları ile ilgili ayrıntılara girilmez.*
- *İslam inanç esasları arasındaki bütünselliğin önemine değinilir; İslam inançlarını parçacı bir yaklaşımla ele almanın sakıncaları örneklerle açıklanır.*

9.2.5. Nisâ suresi 136. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*
- *Ayet ele alınırken Cibril hadisine de yer verilir.*

Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve âhiret gününü inkâr eden kimse iyice sapıtmıştır.

Anahtar Kavramlar

din, fıtrat, tevhid, hanif, iman, Esmâ-i Hüsnâ.

Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz erdemlilik değildir. Asıl erdemli kişi Allah'a, âhiret gününe, meleklere, kitaba ve peygamberlere iman eden; sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olanlara harcayan; namazı kılıp zekâtı verendir. Böyleleri anlaşma yaptıklarında sözlerini tutarlar; darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabrederler. İşte doğru olanlar bunlardır ve işte takvâ sahipleri bunlardır.

9.3. İSLAM VE İBADET

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "İslam'da İbadet ve Kapsamı", "İslam'da İbadetin Amacı ve Önemi", "İslam'da İbadet Yükümlülüğü", "İslam'da İbadetlerin Temel İlkeleri", "İslam'da İbadet Ahlak İlişkisi", "Kur'an'dan Mesajlar: Bakara Suresi 177. Ayet" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

9.3.1. İslam'da ibadet kavramını ve ibadetin kapsamını açıklar.

- *İslam'da ibadetin kapsamı konusunda Allah'ın rızasına dayanan her davranışın ibadet olduğuna, bazı ibadetlerin (namaz, oruç, hac, zekât gibi) belirli bir vaktinin ve uygulanma şeklinin olduğuna, bazı ibadetlerin ise belirli bir vaktinin olmadığına değinilir.*

9.3.2. İslam'da ibadetlerin yapılış amacını ve önemini fark eder.

9.3.3. İbadet yükümlülüğü ile ilgili bazı kavramları sınıflandırır.

- *Mükellef ve ef'al-i mükellefîne (farz, vacip, sünnet, mendup, mübah, haram ve mekruh) yer verilir.*

9.3.4. İslam'da ibadetlerin temel ilkelerini değerlendirir.

- *İslam'da ibadetlerin temel ilkeleri kapsamında; "Kur'an ve sünnete uygunluk", "niyet", "ihlas" konularına yer verilir. Ayrıca ibadetlerde bidatlerden kaçınmanın önemine değinilir.*

9.3.5. İbadetlerin, bireyin ahlaki gelişimi üzerindeki etkisini yorumlar.

- *İbadetlerin teşri hikmeti üzerinde durulur ve ibadetlerin toplumsal yönüne değinilir.*

9.3.6. Bakara suresi 177. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

ibadet, mükellef, salih amel, ihlas.

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, anne babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti.
Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine 'öf!' bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle.
Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger.
'Rabbim! Onlar nasıl küçükken beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster' diyerek dua et."
Kalplerinizdekini en iyi bilen rabbinizdir.
Eğer iyi olursanız bilesiniz ki Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır.
Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver.
Gereksiz yere de saçıp savurma!
"Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür. Eğer Rabbinden umduğun (beklemek durumunda olduğun) bir rahmet için onların yüzlerine bakamıyorsan, hiç olmazsa kendilerine gönül alıcı bir söz söyle.
"Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma, sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!" (İsrâ suresi, 23-29. ayetler.)

9.4. GENÇLİK VE DEĞERLER

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "Değerler ve Değerlerin Kaynağı", "Gençlerin Kişilik Gelişiminde Değerlerin Yeri ve Önemi", "Temel Değerler", "Kur'an'dan Mesajlar: İsrâ Suresi 23-29. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit, vecize, deyiş, nefes vb.) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

9.4.1. Değerlerin oluşumuna etki eden unsurları analiz eder.

- *Değer kavramının analizi yapılır; değerlerin oluşumunda; dinin, örf ve âdetlerin etkisine yer verilir.*

9.4.2. Gençlerin kişilik gelişiminde dinî ve ahlaki değerler ile örf ve âdetlerin yerini tartışır.

- *Gençlerin kişilik gelişimine değerlerin etkisi günlük hayattan örneklerle açıklanır.*

9.4.3. Temel değerleri ayet ve hadislerle ilişkilendirir.

- *İslam düşünce geleneğinde öne çıkan temel "insani erdem ve değerler"den hikmet, adalet, iffet ve şecaat konularına yer verilir. İnsanın düşünme, arzu ve gazap gibi konularda ölçülü olması, itidal üzere hareket etmesi, bedeni ve maddi hazlara aşırı düşkünlükten korunması, gönül tokluğu gibi anlamlara gelen iffet kavramı, ahlaki ve felsefi boyutlarıyla ele alınır.*

9.4.4. İsrâ suresi 23-29. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

din, değer, ahlak, örf, âdet.

9.5. GÖNÜL COĞRAFYAMIZ

Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız O'na itaatsizlikten en fazla sakınanınızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır.

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "İslam Medeniyeti ve Özellikleri", "İslam Medeniyetinin Farklı Coğrafyalardaki İzleri", "Kur'an'dan Mesajlar: Hucurât Suresi 13. Ayet" konularına yer verilir.

Kazanım ve Açıklamaları

9.5.1. İslam medeniyeti kavramını izah eder.

- *Kültür ve medeniyet kavramları öğrenci seviyesine göre ana hatlarıyla ele alınır; İslam medeniyeti kavramı analiz edilir.*

9.5.2. İslam medeniyetinin, dünyanın farklı bölgelerindeki etkilerini fark eder.

- *Hicaz Bölgesi, Kudüs ve Çevresi, Şam ve Bağdat Bölgesi; İran, Horasan, Türkistan ve Mâverâünnehir Bölgesi; Hint Alt Kıtası; Anadolu ve Balkanlar; Kuzey Afrika (Mısır ve Mağrip Bölgesi) ve Endülüs gibi İslam medeniyetinin tarihî süreçte hayat bulduğu ilim ve kültür havzaları ele alınır.*
- *İslam medeniyetinin bu havzalara İslam'ın taşınmasına öncülük eden âlimler, komutanlar ve tüccarlara kısaca yer verilir.*
- *İslam medeniyetine değer katan ana dillere (Türkçe, Arapça, Farsça) değinilir.*
- *İslam medeniyetinin Anadolu ve Balkanlara taşınmasında Horasan, Anadolu ve Rumeli erenlerinin de rolüne kısaca değinilir.*
- *Öğrencilerin Türkiye ile gönül coğrafyamız arasındaki tarihî ve kültürel bağların güçlenmesine yönelik sözlü ve yazılı önerilerde bulunabilecekleri etkinliklere yer verilir.*

9.5.3. Hucurât suresi 13. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

kültür, medeniyet.

“Göklerde ve yerde hamd O’na mahsustur. Gündüzün sonunda ve öğle vaktine girdi ğinizde Allah’ı tesbih edin.
Ölüden diriyi, diriden de ölüyü O çıkarıyor; yeryüzünü ölümünün ardından O canlandırıyor. İşte siz de böyle çıkarılacaksınız.
Sizi topraktan yaratması, O’nun (varlığının) delillerindendir. Sonra siz, (her tarafa) yayılan insanlar oluverdiniz.
Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O’nun delillerindendir.
Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için ibretler vardır. O’nun delillerinden biri de, gökleri ve yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin değişik olmasıdır.
Şüphesiz bunda bilenler için (alınacak) dersler vardır. Gece olsun gündüz olsun, uyumanız ve Allah’ın lütfundan (nasibinizi) aramanız da O’nun
delillerindendir. Gerçekten bunda, işiten bir topluluk için ibretler vardır. Yine O’nun delillerindendir ki size korku ve ümit vermek üzere şimşeği gösteriyor,
gökten su indirip ölümünün ardından yeryüzünü onunla diriltiyor. Doğrusu bunda, aklını kullanan bir topluluk için (alınacak) dersler vardır.

10. SINIF ÜNİTE, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

10.1. ALLAH İNSAN İLİŞKİSİ

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, “Allah İnancı ve İnsan”, “Allah’ın Varlığı ve Birliği”, “Allah’ın İsim ve Sıfatları”, “Kur’an-ı Kerim’de İnsan ve Özellikleri”, “İnsanın Allah İle İrtibatı”, “Kur’an’dan Mesajlar: Rûm Suresi 18-27. Ayetler” konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Allah, O’ndan başka tanrı yoktur; diridir, her şeyin varlığı O’na bağlı ve dayalıdır. Ne uykusu gelir ne de uyur. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O’nundur. O’nun izni olmadıkça katında hiçbir kimse şefaat edemez. Onların önlerinde ve arkalarında olanları O bilir. O’nun ilminden hiçbir şeyi -dilediği müstesna- kimse bilgisi içine sığdıramaz. O’nun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır. Onları korumak kendisine zor gelmez. O yücedir, mutlak büyüktür.

Kazanım ve Açıklamaları

O, kendisinden başka tanrı olmayan Allah’tır; duyular ve akılla idrak edilemeyeni de edileni de bilir. O rahmândır, rahîmdir. O, kendisinden başka tanrı olmayan Allah’tır; egemenliğin mutlak sahibidir, her türlü eksiklikten uzaktır, esenlik verendir, güven sağlayan ve kendisine güvenilendir, görüp gözeten ve yönetendir, üstündür, iradesine sınır yoktur, büyüklükte eşi olmayandır. Allah onların yakıştırdıkları ortaklardan tamamıyla münezzehtir. O, takdir ettiği gibi yaratan, canlıları örneği olmadan var eden, biçim ve özellik veren Allah’tır. En güzel isimler O’nundur. Göklerdekiler ve yerdekiler hep O’nu tesbih ederler. O üstündür, hikmet sahibidir.

10.1.1. Allah inancının insan hayatındaki yeri ve önemini yorumlar.

10.1.2. Allah’ın varlığı ve birliği konusunda akli ve naklî delilleri analiz eder.

- ⇨ *“Gaye ve nizam”, “ekmel varlık” delilleri ile sınırlandırılır.*

10.1.3. İsim ve sıfatlarının yansımalarıyla Allah'ı tanır.

- ⇨ *Allah’ın isim ve sıfatlarını kavramanın, O’nu tanımadaki önemine değinilir; isim ve sıfatların kâinatta tecellisi üzerinde durulur. İsim ve sıfatlar, Allah insan ilişkisi bağlamında; Bakara suresi 255. ayet, Haşr suresi 22-24. ayetler ve İhlâs suresi kapsamında işlenir.*

10.1.4. İnsanın özelliklerini ayetlerle açıklar.

- ⇨ *Kazanım kapsamında insanın olumlu özellikleri öne çıkarılır.*

De ki: "O, Allah'tır, bir tektir." (1) "Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir.)" (2) Ondan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir)." (3) "Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir."

10.1.5. İnsanın Allah ile irtibat yollarını fark eder.

- ⇨ *Kazanım; dua, ibadet, Kur’an okuma, tövbe ve istiğfar konuları ile sınırlandırılır.*
- ⇨ *Allah ile insan arasındaki ilişkinin dayandığı temel ilkelere yer verilir; temel ilkeler Yaradan-yaradılan ilişkisi çerçevesinde ele alınır; Allah’ın “ilah” ve “rab” olma vasfının insan üzerindeki etkisine değinilir.*

10.1.6. Rûm suresi 18-27. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- ⇨ *Kazanım; öğrencilerin Kur’an-ı Kerim mealini kullanma, Kur’an-ı Kerim’i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

Esmâ-i Hüsnâ, tilavet, kıraat, dua, tövbe, istiğfar.

10.2. HZ. MUHAMMED VE GENÇLİK

Sen onlara sırf Allah'ın lütfettiği merhamet sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlara danış, karar verince de Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever.

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Kur'an-ı Kerim'de Gençler", "Bir Genç Olarak Hz. Muhammed", "Hz. Muhammed ve Gençler", "Bazı Genç Sahabiler", "Kur'an'dan Mesajlar: Âl-i İmrân Suresi 159. Ayet" konularına yer verilir.

Ünite genelinde sahabiler ve özellikleri verilirken kronolojik ayrıntılara girilmez; sahabilerin ön plana çıkan özellikleri üzerinde durulur.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

10.2.1. Kur'an-ı Kerim'den gençlerle ilgili ayetlere örnekler verir.

10.2.2. Hz. Muhammed'in gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarını kendi hayatıyla ilişkilendirir.

10.2.3. Hz. Muhammed ile genç sahabiler arasındaki iletişimi değerlendirir.

10.2.4. Bazı genç sahabilerin öne çıkan özelliklerini örnek alır.

➪ *"Bilge ve Kahraman Bir Genç: Hz. Ali", "Genç Bir Davetçi: Erkam b. Ebi'l-Erkam", "Genç Bir Öğretmen: Mus'ab b. Umeyr", "Genç Bir Komutan: Üsame b. Zeyd", "Genç Bir Yönetici: Muaz b. Cebel", "Genç Bir Âlim: Hz. Aişe", "Genç Bir Anne: Hz. Fatıma", "Sorumluluk Sahibi Bir Genç: Esma binti Ebi Bekir", "Habeş Kralının Huzurunda Bir Genç: Cafer b. Ebi Talib" konularına yer verilir.*

10.2.5. Âl-i İmrân suresi 159. ayette verilen mesajları değerlendirir.

➪ *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

sahabi, âlim, el-emin, istişare.

10.3. DİN VE HAYAT

Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı yapışın; bölünüp parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah gönüllerinizi birleştirdi ve O'nun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi Allah kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklıyor ki doğru yolu bulasınız.
İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir. Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayınız. İşte onlar için büyük bir azap vardır.

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Din ve Aile", 'Din, Kültür ve Sanat", "Din ve Çevre", "Din ve Sosyal Değişim", "Din ve Ekonomi", "Din ve Sosyal Adalet" ve "Kur'an'dan Mesajlar: Âl-i İmrân Suresi 103-105. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

10.3.1. İslam dininin aile kurumuna verdiği önemi fark eder.

10.3.2. İslam dininin kültür, sanat ve düşünce üzerindeki etkilerini analiz eder.

- *İslam dininin kültürel hayatımızın zenginleşmesindeki katkılarına ve İslam medeniyetinde öne çıkan sanat dallarına kısaca yer verilir. Ayrıca " Eşyada asıl olan ibahadır." ilkesinin sanat alanında da geçerli olduğuna değinilir.*

10.3.3. İslam dininin çevre sorunlarına yaklaşımını ve çözüm önerilerini değerlendirir.

10.3.4. İslam dini ve sosyal değişim arasında ilişki kurar.

- *Dinin sabiteleri ve değişkenleri üzerinde durulur; bazı dinî hüküm ve yorumların zamana ve mekâna göre değişebileceğine değinilir.*

10.3.5. İslam dininin ekonomik hayatla ilgili ilkelerini yorumlar.

10.3.6. İslam dininin sosyal adaletle ilgili ilkelerini açıklar.

10.3.7. Âl-i İmrân suresi 103-105. ayetlerdeki mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

din, sanat, iktisat, sosyal değişim.

Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin; zira onlar kendilerinden daha iyi olabilirler. Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler; çünkü alay edilenler edenlerden daha iyi olabilirler. Biriniz diğerinizi aşağılamayın, birbirinize kötü ad takmayın. İman ettikten sonra fâsıklıkla anılmak ne kötüdür! Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır.
Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahtır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Tabii ki bundan tiksindiniz! Allah'a itaatsizlikten de sakının. Allah tövbeleri çokça kabul etmektedir, rahmeti sonsuzdur.

10.4. AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "İslam Ahlakının Konusu ve Gayesi", "İslam Ahlakının Kaynakları", "Ahlak ve Terbiye İlişkisi", "İslam Ahlakında Yerilen Bazı Davranışlar", "Kur'an'dan Mesajlar: Hucurât Suresi 11-12. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun okuma metinlerine yer verilir.

Kazanım ve Açıklamaları

10.4.1. İslam ahlakının konusu ve gayesini açıklar.

10.4.2. Ahlak ile terbiye arasındaki ilişki kurar.

- *Duygu yönetimi, düşünce yönetimi, davranış yönetimi, irade yönetimi gibi konular ayet ve hadislerle ilişkilendirilerek ele alınır.*

10.4.3. İslam ahlakında yerilen bazı davranışları ayet ve hadislerle açıklar.

- *Kazanım kapsamında yalan ve iftira, mahremiyetin ihlali (tecessüs), gıybet, haset, suizan, hile ve israf konularına değinilir.*
- *Öğrencilerin İslam ahlakında yerilen bazı davranışların, bireysel ve toplumsal zararlarını değerlendirmelerine yönelik etkinliklere yer verilir.*

10.4.4.Tutum ve davranışlarında ölçülü olmaya özen gösterir.

10.4.5. Hucurât suresi 11-12. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

ahlak, seciye, şahsiyet, karakter, terbiye.

Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin, sizden olan ülü'l-emre de. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve âhirete gerçekten inanıyorsanız- onu, Allah'a ve peygambere götürün. Bu, elde edilecek sonuç bakımından hem hayırlıdır hem de en güzelidir.

10.5. İSLAM DÜŞÜNCESİNDE İTİKADİ, SİYASİ VE FIKHİ YORUMLAR

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Dinî Yorum Farklılıklarının Sebepleri", "Dinî Yorumlarla İlgili Bazı Kavramlar", "İslam Düşüncesinde İtikadi ve Siyasi Yorumlar", "İslam Düşüncesinde Fıkhi Yorumlar", "Kur'an'dan Mesajlar: Nisâ Suresi 59. Ayet" konularına yer verilir.

Ünite genelinde İslam düşüncesindeki yorum farklılıkları; ayrıntılara girilmeden, nesnel ve tasviri (betimleyici) bir anlatımla ele alınır. Dinî yorumların, çağlara ve ortama göre dinin anlaşılma biçimlerini ortaya koyan birer zenginlik olduğu; bu nedenle farklı düşünce ve yorumlara saygı duyulması gerektiği vurgulanır.

Kazanım ve Açıklamaları

10.5.1. Din ve dinin yorumu arasındaki farkı ayırt eder.

- ➪ *Dinin farklı yorum biçimleri olabileceğine vurgu yapılır; dinin yanlış yorumlanmasından doğan sorunların, dinin kendisinden kaynaklanmadığına değinilir.*
- ➪ *Din anlayışındaki yorum farklılıklarının sebepleri düzeye uygun bir biçimde ayrıntıya girilmeden ele alınır.*

10.5.2. İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebeplerini tartışır.

- ➪ *Yorum farklılıkları; insan unsuru; sosyal, siyasi, kültürel ve coğrafi ortam ile dinî metinlere yaklaşım ve onları yorumlama farklılıklarından kaynaklanan sebepler ile sınırlandırılır.*

10.5.3. Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramları değerlendirir.

- ➪ *İtikad, fıkıh, mezhep ve fırka kavramları öğrencilerin seviyeleri ve kültürel altyapıları göz önünde bulundurularak ele alınır.*

10.5.4. İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumları genel özelliklerine göre sınıflandırır.

- ➪ *Kazanım Ehl-i sünnet (Eşarilik ve Maturidilik) ve Şia (İmamiye ve Zeydiye) ile sınırlandırılır.*

10.5.5. İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumları tanır.

- ➪ *İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumlarda; Hanefilik, Malikilik, Şafiilik ve Hanbelilik mezheplerine yer verilir. Ayrıca Caferilik mezhebine de değinilir, bu mezhebin İmamiye Şiası'nın ameli/fıkhi yorumu olduğuna vurgu yapılır.*

10.5.6. Nisâ suresi 59. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- ➪ *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

itikad, mezhep, fırka, tevil.

Ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerin yanındadır.
Allah yolunda öldürülenler için "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler, fakat siz bilemezsiniz.
Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle sınayacağız.
Sabredenleri müjdele!
Onlar, başlarına bir musibet geldiğinde, "Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz" derler.
İşte rablerinin lütufları ve rahmeti bunlar içindir ve işte doğru yola ulaşmış olanlar da bunlardır.

11. SINIF ÜNİTE, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. DÜNYA VE AHİRET

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "Varoluşun ve Hayatın Anlamı", "Ahiret Âlemi", "Ahirete Uğurlama", "Kur'an'dan Mesajlar: Bakara Suresi 153-157. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit, vecize, deyiş, nefes gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

11.1.1. Hayatı anlamlandırmada ahiret inancının önemini fark eder.

- *Kur'an-ı Kerim'den dünya hayatının amacıyla ilgili örnekler verilmesine özen gösterilir.*

11.1.2. Dünya hayatı ile ahiret hayatı arasında ilişki kurar.

11.1.3. Ahiret hayatının aşamalarını ayet ve hadislerle temellendirir.

- *Ölüm, kabir, berzah âlemi, kıyamet, ba's, haşir, hesap, cennet ve cehennem kavramlarına yer verilir.*
- *Kıyamet ve yeniden diriliş gibi konular akli ve naklî deliller ışığında ele alınır.*

11.1.4. Cenaze uğurlama ile ilgili dinî uygulamaları örneklerle açıklar.

- *Vefat edenin vasiyet ve borçları; tekfin ve teçhiz, cenaze namazı, taziye ve Kur'an okuma, dua etmek ve hayır yapmak konularına yer verilir.*
- *Cenaze namazına katılmanın ve taziyede bulunmanın, dinî ve insani bir görev olduğuna değinilir.*
- *Kültürümüzde cenaze uğurlama ile ilgili gelenekler tanıtılır; ayrıca Alevi-Bektaşilikte yer alan "Hakk'a Uğurlama Erkânı" gibi cenaze uğurlama geleneklerine de değinilir.*

11.1.5. Bakara suresi 153-157. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

ahiret, vefat, cenaze.

Ey peygamber! Seni tanık, müjdeci, uyarıcı, izniyle Allah'a çağırıcı ve etrafını aydınlatan bir ışık olarak gönderdik.

11.2. KUR'AN'A GÖRE HZ. MUHAMMED

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "Hz. Muhammed'in Şahsiyeti", "Hz. Muhammed'in Peygamberlik Yönü", "Hz. Muhammed'e Bağlılık ve İtaat", "Kur'an'dan Mesajlar: Ahzâb Suresi 45-46. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünitede konuların özelliğine göre başta ayet ve hadisler olmak üzere sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) düzeye uygun metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

11.2.1. Hz. Muhammed'in örnek şahsiyetini tanır.

- *Hz. Muhammed'in beşerî yönü ile ilgili ayetlerden örnek verilmesine özen gösterilir.*
- *Hz. Muhammed'in ahlaki özellikleri örneklerle ele alınır.*
- *Öğrencilerin, İslam'ı anlamada Hz. Muhammed'in örnek şahsiyetinin yerini analiz edebileceği etkinliklere yer verilir.*

11.2.2. Hz. Muhammed'in peygamberlikle ilgili görevlerini açıklar.

- *Hz. Muhammed'in tebliğ, tebyin, teşri ve temsil (İslam'ı anlama ve yaşama konusundaki örnekliği) görevlerine değinilir.*

11.2.3. Hz. Peygamber'e bağlılık ve itaati ayet ve hadislerden hareketle yorumlar.

- *Hadis ve sünnet kavramlarına, İslam'ın anlaşılmasında sünnetin önemine ve kültürümüzde Peygamber ve Ehl-İ Beyt sevgisine de değinilir.*
- *Hadis kaynaklarından Kütüb-i tis'a ve müellifleri isim olarak listelenir.*

11.2.4. Ahzâb suresi 45-46. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

hadis, sünnet, üsve-i hasene, hatemü'n-nebiyyîn, Kütüb-i sitte, Kütüb-i tis'a.

İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlara gelince, onlar için de konak olarak firdevs cennetleri vardır. Orada ebedî kalacaklardır. Oradan hiç ayrılmak istemezler.
De ki: “Rabbimin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa, bir o kadar mürekkep ilâve etseydik dahi rabbimin sözleri bitmeden mutlaka deniz tükenirdi.”
De ki: “Ben, yalnızca sizin gibi bir insanım. Şu var ki bana, ilâhınızın, sadece bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim rabbine kavuşmayı bekliyorsa dünya ve âhirete yararlı iş yapsın ve rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın.”

11.3. KUR’AN’DA BAZI KAVRAMLAR

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "İslam'ın Aydınlık Yolu: Hidayet", "Allah'ı Görüyormuşçasına Yaşamak: İhsan", "Allah İçin Samimiyet: İhlas", " Allah'ın Emir ve Yasaklarına Riayet: Takva", "Dosdoğru Yol: Sırat-ı Müstakim", "Allah Yolunda Mücahede: Cihat", "İyi, Doğru ve Güzel Davranış: Salih Amel", "Kur'an'dan Mesajlar: Kehf Suresi 107-110. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünite genelinde kavramlar, Kur’an-ı Kerim’deki farklı anlam genişlikleri dikkate alınarak ele alınır.

Kazanım ve Açıklamaları

11.3.1. Kur’an’ı Kerim’de geçen bazı kavramları yorumlar.

- ⇨ *Cihat kavramı; anlam genişliği göz önünde bulundurularak salt savaş ile sınırlandırılmadan tüm boyutlarıyla ve Mekkî ve Medenî ayetlerin bu kavrama yüklediği anlamlar bağlamında ele alınır. Cihadın bir ibadet olarak farzı ayın ve farz-ı kifaye olduğu durumlara değinilir. Bu kapsamda ceht, mücahede, davet, tebliğ, irşat, emr-i bi’l-maruf ve nehy-i ani’l-münker, kıtal/mukatele ve şehadet kavramlarına yer verilir.*

11.3.2. Kur’an’ı Kerim’de geçen kavramları tanımanın İslam’ı doğru anlamadaki önemini fark eder.

11.3.3. Kehf suresi 107-110. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- ⇨ *Kazanım; öğrencilerin Kur’an-ı Kerim mealini kullanma, Kur’an-ı Kerim’i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

hidayet, ihsan, ihlas, takva, sırat-ı müstakim, cihat, salih amel, şehadet.

Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır; onları O'ndan başkası bilmez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; O'nun bilgisi dışında bir yaprak bile düşmez. O, yerin karanlıklarındaki tek bir taneyi bile bilir. Yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır.

Yeryüzündeki bütün ağaçlar kalem olsaydı, deniz de - ardından ona yedisi daha eklenmek üzere- mürekkep olsaydı yine de Allah'ın sözleri tükenmezdi; Allah azîzdir, hakîmdir.

11.4. İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, ''İnançla İlgili Felsefi Yaklaşımlar'', ''Yeni Dinî Hareketler'', ''Kur'an'dan Mesajlar: En'âm Suresi 59. Ayet ve Lokmân Suresi 27. Ayet'' konularına yer verilir.

Ünite genelinde konular İslam dininin bakış açısına göre ele alınır.

Kazanım ve Açıklamaları

11.4.1. İnançla ilgili yaklaşımları tartışır.

- *İnançla ilgili yaklaşımlardan teizm, deizm, materyalizm, pozitivizm, sekülarizm, agnostisizm, ateizm ve nihilizme yer verilir. İnançla ilgili yaklaşımlar ele alınırken "kötülük problemi" üzerinde durulur ve problemin inançla ilgili yaklaşımlarla olan ilişkisine değinilir.*

11.4.2. Yeni dinî akımların özelliklerini değerlendirir.

- *"Milenyum Tarikatları", "Kıyamet Tarikatları" gibi adlarla sınıflandırılan yeni dinî akımların ortak yönlerine, ortaya çıkma ve yaygınlaşma sebeplerine ve ülkemize olan yansımalarına güncel örneklerle yer verilir.*
- *Dinî değerlerin istismarının olumsuz sonuçlarına değinilir; din istismarının siyasi, ekonomik ve sosyal sebepleri üzerinde durulur. Bu kapsamda FETÖ gibi illegal, çıkarcı yapı ve gruplara değinilir.*
- *Batı'da ortaya çıkan "İslamofobi/İslam karşıtlığı" gibi ırkçı akımların gelişmesine sebep olarak gösterilen, hem söylemleri hem de eylemleriyle başta Müslüman halklar olmak üzere dünya üzerinde yaşayan pek çok halka zarar veren, DEAŞ gibi şiddet odaklı, terörist, illegal ve marjinal gruplara değinilir.*

11.4.3. En'âm suresi 59 ve Lokmân suresi 27. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

inanç, istismar, İslamofobi.

11.5. YAHUDİLİK VE HIRİSTİYANLIK

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Yahudilik" ve "Hıristiyanlık" konularına yer verilir.

Ünite genelinde konular, öğrenci seviyesine uygun olarak ana hatlarıyla ele alınır; anlatımda nesnel ve tasviri (betimleyici) bir yöntem benimsenir; dinlerin kendi kavramları ve epistemolojik kabulleriyle tanıtılmasına özen gösterilir. Ayrıca dinlerin ortaya çıktığı ve yayıldığı bölgeler harita üzerinde gösterilir.

Kazanım ve Açıklamaları

11.5.1. Yahudiliğin doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.

- *Yahudiliğin; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına; İbrani, İsrail, Yahudi ve Musevi kavramlarına; Yahudilerin kitap ve peygamber anlayışına ve günümüz Yahudi mezheplerine yer verilir. Ayrıca "Siyonizm" konusuna değinilir.*

11.5.2. Hıristiyanlığın doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.

- *Hıristiyanlığın; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına; Hıristiyanlığın kurumsallaşmasında ve inanç esaslarının oluşmasında Pavlus'un rolüne; Hıristiyanların vahiy ve peygamber anlayışına ve Hıristiyan gruplara (Katoliklik, Ortodoksluk ve Protestanlık) yer verilir. Ayrıca "evanjelik akımlar"dan kısaca bahsedilir.*

Anahtar Kavramlar

Kitab-ı Mukaddes, Ahd-i atik, Ahd-i cedit, sinagog, teslis, haç, kilise, vaftiz, ritüel, sakrament.

Allah'ın gökten su indirdiğini görmez misin? Sonra onunla renkleri ve çeşitleri farklı ürünler çıkardık. Dağların da farklı renklerde; beyaz, kırmızı, simsiyah yolları, kısımları vardır. Aynı şekilde, insanlardan, binek hayvanlarından ve eti yenen hayvanlardan da farklı tür ve renklerde olanlar var. Kulları içinden ancak bilenler, Allah'ın büyüklüğü karşısında heyecan duyarlar. Şüphesiz Allah üstündür, çokça bağışlayıcıdır.

12. SINIF ÜNİTE, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

12.1. İSLAM VE BİLİM

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Din-Bilim İlişkisi", "İslam Medeniyetinde Bilim ve Düşüncenin Gelişimi", "İslam Medeniyetinde Öne Çıkan Eğitim Kurumları", "Müslümanların Bilim Alanında Yaptığı Öncü ve Özgün Çalışmalar", "Kur'an'dan Mesajlar: Fâtır Suresi 27-28. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünite konularının özelliğine göre ayet ve hadislerden ya da sözlü ve yazılı edebiyatımızdan (hikâye, şiir, beyit gibi) örnek metinlerden yararlanılır.

Kazanım ve Açıklamaları

12.1.1. Din-bilim ilişkisini tartışır.

- ⇨ *İlim öğrenmeyi teşvik eden ayet ve hadislerden örnekler verilir.*

12.1.2. İslam medeniyetinde bilim ve düşüncenin gelişim sürecini değerlendirir.

12.1.3. İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim ve bilim kurumlarını tanır.

- ⇨ *Kurumlar; cami, mescit, mektep, medrese, daru'l-kurra, daru'l-hadis, beytü'l-hikme kütüphane, rasathane ve şifahane ile sınırlandırılır.*

12.1.4. Müslümanların bilim alanında yaptığı özgün çalışmaları sınıflandırır.

- ⇨ *Geçmişten günümüze Müslümanların bilim alanında yaptığı öncü ve özgün çalışmalara (dil, fıkıh, kelam, tefsir, hadis, tarih, felsefe, coğrafya, tıp, astronomi, matematik, fizik, kimya) ana hatlarıyla yer verilir ve bu çalışmaların diğer medeniyetlerdeki ilmî gelişmelere olan etkisine değinilir.*

12.1.5. Fâtır suresi 27-28. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- ⇨ *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

ilim, bilim, âlim, bilgin.

Kim Allah'a ve peygambere itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehidler ve sâlih kişilerle beraberdirler; bunlar ne güzel arkadaşlardır!

12.2. ANADOLU'DA İSLAM

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla; "Türklerin Müslüman Olmaları", "Milletimizin İslam Anlayışının Oluşmasında Etkili Olan Bazı Şahsiyetler", "Kur'an'dan Mesajlar: Nisâ Suresi 69. Ayet" konularına yer verilir.

Ünite genelinde kronolojik ayrıntıya girilmeden adı geçen şahsiyetlerin dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasına yaptıkları katkılara yer verilir.

Kazanım ve Açıklamaları

12,2.1. Türklerin Müslüman olma sürecini açıklar.

- *Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da İslamiyet'in yayılmasında ribatların, fütüvvet ve ahilik teşkilatlarının rolüne de kısaca değinilir.*

12.2.2. Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan bazı şahsiyetleri tanır.

- *Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan şahsiyetlerden; Ebu Hanife, Cafer es-Sadık, Maturidi, Şafii, Eş'ari, Ahmet Yesevi, Mevlana Celaleddin-i Rumi, Ahi Evran, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Sarı Saltuk, Hacı Bayram-ı Veli'ye öğrenci seviyesine göre yer verilir.*
- *Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan şahsiyetlerin ortak değerimiz olduğuna değinilir.*

12.2.3. Nisâ suresi 69. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

âlim, fakih, tasavvuf, veli.

Müminler ancak kardeştirler, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız.

12.3. İSLAM DÜŞÜNCESİNDE TASAVVUFİ YORUMLAR

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, ''Tasavvufi Düşüncenin Oluşumu'', ''Tasavvufi Düşüncenin Ahlaki Boyutu'', ''Kültürümüzde Etkin Olan Tasavvufi Yorumlar'', "Kur'an'dan Mesajlar: Hucurât Suresi 10. Ayet" konularına yer verilir.

Ünite genelinde İslam düşüncesindeki tasavvufi yorumlar; öğrenci seviyesine uygun olarak ayrıntılara girilmeden, nesnel ve tasviri/betimleyici bir anlatımla ele alınır. Tasavvufi yorumların, dinin anlaşılma biçimlerini ortaya koyan birer zenginlik olduğu; bu nedenle de farklı düşünce ve yorumlara saygı duyulması gerektiği vurgulanır.

Kazanım ve Açıklamaları

12.3.1. İslam düşüncesinde tasavvufi düşüncenin oluşum sürecini değerlendirir.

12.3.2. Tasavvufi düşüncede ahlaki boyutun önemini fark eder.

- *Edep ve insan-ı kâmil kavramlarının tasavvufi düşüncedeki yerine de değinilir.*

12.3.3. Kültürümüzde etkin olan bazı tasavvufi yorumları tanır.

- *Yesevilik, Kadirilik, Rifailik, Mevlevilik, Nakşibendilik ve Alevilik-Bektaşilik konularına yer verilir.*

12.3.4. Alevilik-Bektaşilikteki temel kavram ve erkânları tanır.

- *Cem ve cemevi, musahiplik, razılık ve kul hakkının sorulması, cemde on iki hizmet, semah, gülbank, Hızır ve Muharrem orucu konularına yer verilir.*

  Bu kapsamda;

  - *Hacı Bektaş Veli'nin, Bektaşiliğin oluşumu ve Aleviliğin gelişimindeki rolüne, Alevilik-Bektaşilikteki "ocak kültürü"ne, "el ele, el hakka ikrarı"na ve "dört kapı kırk makam"a yer verilir; Bektaşilikte musahipliğe "ikrar ve nasip alma" da denildiğine ve bu kavramın İslam tarihindeki muhacir ensar kardeşliğine dayandırıldığına değinilir.*
  - *Cemevi; âyin-i cem erkânının yapıldığı, "yol, âdap ve erkân yeri" olarak nitelendirilir; Bektaşilikte ise cemevi yerine "meydan evi" ifadesinin kullanıldığına da değinilir. "Düşkünlükten kaldırma cemi", "Dardan indirme cemi" ile "Abdal Musa cemi"nden bahsedilir. Âyin-i cem ve cemevi ile ilgili görsellere yer verilir.*
  - *Alevilik-Bektaşilikte duaların başında, "Bismişah", sonunda ise "Allah Allah" lafzının söylendiğine değinilir. "Gülbank" konusunda ise "Lokma Duasına" da yer verilir.*

12.3.5. Hucurât Suresi 10. ayette verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

tasavvuf, edep, veli, mürşid, insan-ı kâmil, erkân, semâ.

De ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya iyilik edin. Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; biz, sizin de onların da rızkını veririz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın yasakladığı cana kıymayın. İşte bunları Allah size emretti; umulur ki düşünüp anlarsınız.
Rüşdüne erişinceye kadar yetimin malına, onun iyiliğine olmadıkça el sürmeyin. Ölçü ve tartıyı adaletle yapın. Biz herkese ancak gücünün yettiği kadarını yükleriz. Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız hakkında bile olsa, adaletli olun. Allah'a verdiğiniz sözü eksiksiz yerine getirin. İşte düşünüp öğüt alasınız diye Allah size bunları emretti.

12.4. GÜNCEL DİNÎ MESELELER

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler," "İktisadi Hayatla İlgili Meseleler", "Gıda Maddeleri ve Bağımlılıkla İlgili Meseleler", "Sağlık ve Tıpla İlgili Meseleler", "Kur'an'dan Mesajlar: En'âm suresi 151-152. Ayetler" konularına yer verilir.

Ünite genelinde konular ele alınırken Din İşleri Yüksek Kurulunun yaklaşımlarına yer verilmesine özen gösterilir.

Kazanım ve Açıklamaları

12.4.1. Dinî meselelerin çözümüyle ilgili temel ilke ve yöntemleri analiz eder.

- *Güncel dinî meselelerin çözümü için öne sürülen ilke ve yöntemlerin, İslâm âlimlerinin üzerinde icma ettiği temel esas ve hükümlere ters düşmemesi, bu önerilerin "zarûrât-ı diniye" adı verilen kesin hükümlere aykırı olmaması gibi ilkelere vurgu yapılır.*
- *İslam'ın ortaya koyduğu çözümlerin temel amacının, insanların can, nesil, akıl, mal ve din emniyetini güvence altına almak olduğuna dikkat çekilir.*
- *Çözüm önerilerinin fıtrata, yani Allah'ın koyduğu dengeye ve yaratılışa aykırı olmamasına; temel ahlaki değerleri ihlal etmemesi gerektiğine değinilir.*
- *Sorunların ele alınmasında, farklı uzmanlık alanlarına ve kolektif akla başvurulmasının önemi üzerinde durulur.*

12.4.2. İslam'ın ekonomik hayatla ilgili ahlaki ölçülerini yorumlar.

- *İslam'ın mülkiyet anlayışı, fakirlik problemine bakışı ve fakirliğin çözümü için ortaya koyduğu ilkeler ele alınır.*
- *İslam'da İşçi ve işveren haklarına yer verilir. Ayrıca "İş Sağlığı ve Güvenliği" kapsamında "güvenli yaşam" hususuna da değinilir.*

12.4.3. Gıda maddeleri ve bağımlılık konusundaki dinî ve ahlaki ilkeleri açıklar.

- *Yiyecek ve içecekler konusunda "Eşyada asıl olan ibahadır." ilkesi kapsamında "yasakların sınırlı, helaller alanının ise geniş olduğu" vurgulanır.*
- *İslam dinine göre yenilmesi ve içilmesi yasaklanmış olan gıdalara örnekler verilir.*
- *Yiyecek ve içeceklerle ilgili yasakların delillerine ve hikmetlerine yer verilir.*
- *Genetiği ve öz niteliği değiştirilmiş yiyecek ve içeceklerin insanın beden ve ruh sağlığı üzerindeki etkilerine değinilir.*
- *Uyuşturucu madde, alkol ve sigara kullanımı ile kumar oynamak gibi bağımlılığa neden olan zararlı alışkanlıklara yer verilir.*

12.4.4. Sağlık ve tıpla ilgili bazı meseleleri dinî ve ahlaki ölçüler çerçevesinde yorumlar.

- *Otopsi, ötenazi, organ nakli, kan bağışı, haram maddelerle tedavi ve intihar konularına ayrıntıya girilmeden öğrenci seviyesi dikkate alınarak yer verilir.*

12.4.5. En'âm suresi 151-152. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.

- *Kazanım; öğrencilerin Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, Kur'an-ı Kerim'i anlama ve yorumlama, ayetlerde geçen şahıs, yer, konu ve kavramları belirleme becerilerini geliştirici etkinliklerle desteklenir. Bu kapsamda ayetlerin (nüzul sebebi, ana konuları gibi) kısa açıklamalarına öğrenci seviyesine göre yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

icma, helal, haram, mekruh, mübah.

12.5. HİNT VE ÇİN DİNLERİ

Ünite Açıklaması

Bu ünitede sırasıyla, "Hinduizm", "Budizm", "Konfüçyanizm", "Taoizm" konularına yer verilir.

Ünite genelinde konular, öğrenci seviyesine uygun olarak ana hatlarıyla ele alınır; anlatımda nesnel ve tasviri (betimleyici) bir yöntem benimsenir; dinlerin kendi kavramları ve epistemolojik kabulleri ile tanıtılmasına özen gösterilir. Ayrıca dinlerin ortaya çıktığı ve yayıldığı bölgeler harita üzerinde gösterilir.

Kazanım ve Açıklamaları

12.5.1. Hinduizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.

- *Hinduizm'in; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına yer verilir.*

12.5.2. Budizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.

- *Budizm'in; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına yer verilir.*

12.5.3. Konfüçyanizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.

- *Konfüçyanizm'in; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına yer verilir.*

12.5.4. Taoizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.

- *Taoizm'in; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına yer verilir.*

Anahtar Kavramlar

karma, tenasüh, reenkarnasyon.